

12. Partarakis N., Karuzaki E., Doulgeraki P., Meghini C., Beisswenger C., Hauser H., Zabulis X. An approach to enhancing contemporary handmade products with historic narratives. *International Journal of Intangible Heritage*. 2021. Vol. 16. P. 124-141. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.6011073>
13. Social media statistics. Platform Statista. URL: <https://www.statista.com/topics/1164/social-networks/#section-key-insights> (дата звернення: 14.11.2025).
14. The Power of Visual Storytelling in Digital Marketing: Engaging Audiences Across Every Touchpoint. URL: <https://www.andava.com/learn/visual-storytelling> (дата звернення: 24.09.2025).

УДК 336.1:341.31

УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМАТИЧНІ АСПЕКТИ

Кадала В. В.

кандидат юридичних наук, доцент

Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький, Україна.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6868-9487>

На даний час українське суспільство потерпає від затяжних воєнних дій, які негативно вплинули на розвиток та життєдіяльність країни. Негативний вплив війни особливо відчула фінансово - економічна система країни. Управління фінансами країни як на макроекономічному, так і мікроекономічному рівні зазнало хаотичних, турбулентних змін, з метою досягнення певної рівноваги. З'явилася нагальна потреба внесення змін в управлінські фінансові цикли на базі правових регуляторів, з урахуванням принципів законності, прозорості, доступності та гласності. Постала проблема підвищення якісного управління публічними фінансами, котрі не лише мають відповідати зазначеним принципам, а, й забезпечувати потреби обороноздатності країни, її національних інтересів з урахуванням соціально - економічних потреб незахищених верст населення, країни котра воює. З метою покращення ситуації, в системі управління публічними фінансами, постало питання визначити вже існуючі проблематичні аспекти з метою зниження їх впливу на дієвість управлінських циклів даного змісту. Вище окреслені сегменти вказали на доцільність та актуальність обраного напрямку дослідження.

Проблематичні сегменти управління публічними фінансами доволі часто виступають предметом вивчення вітчизняних вчених. Наукові розробки вчених викладаються в формі монографічних і дисертаційних досліджень, оприлюднюються на тематичних науково – практичних конференціях різного рівня. До складу вітчизняних вчених, котрі торкалися проблематичних аспектів публічних фінансів доцільно віднести таких як І.Замкова Н, Прутська, О. Абдуллаєва, А. Гнидюк[1], І.В. Лапа, В.П.Кравченко, С.І.Дерев'яно, Л.А.Сахно[2], О.Кириленко, Б.Малиняк, В. Письменний, В. Горин[3], І.З. Сторонянська, М.М.Біль, О.П. Мульська, Т.Л. Кльоба[4] та інші. Науковці доволі змістовно розкривають функціонування фінансової системи України, проте фрагментарно зупиняються на проблематичних аспектах системи управління публічними фінансами.

Нагадаємо, управління публічними фінансами представляє собою процес формування, розподілу та використання грошових фондів держави та місцевих органів влади, з метою забезпечення виконання функцій держави та її соціально - економічного розвитку, з обов'язковим проведенням контролю за їх витрачанням. В умовах війни в Україні ефективність функціонування публічних фінансів не досягла наміченого рівня. З'явилася низка проблематичних аспектів, які негативно вплинули на загальний управлінський цикл.

Скоротилися надходження до бюджетів різних рівнів, а витрати навпаки почали стрімко зростати. Надходження до бюджетів різних рівнів не відповідали запланованим обсягам. Таке

явище сталося на базі порушення системи функціонування підприємницького сектору країни. В умовах наявних воєнних дій підприємницький сектор знизив податкові платежі і збори через руйнування критичної інфраструктури, втрати локаційних зв'язків з постачальниками та потенційними покупцями, практично критичного стану досяг рівень спрацювання основних фондів, відчувалася нестача оборотних фондів, значне зростання комунальних платежів, інфляційне навантаження та коливання курсів валют призвели до порушення системи ціноутворення тощо.

В свою чергу, витрати бюджетів різних рівнів постійно зростають так, як з'явилася нагальна потреба збільшення коштів на обороноздатність країни захисту її суверенітету і національних інтересів, зросли обсяги соціально – економічної сфери ,перш за все, на підтримку соціально незахищених верст населення та осіб , які стали жертвами військових дій в Україні тощо.

Негативний вплив на ефективність управління публічними фінансами в умовах воєнних викликів чинить наявність зростаючого державного боргу. Очевидним є те, що таке явище виникло через величезні витрати на оборону, а саме потреба в озброєнні, техніці, утриманні армії та фінансуванні військових операцій значно перевищує можливості бюджету, а також війна руйнує економіку, зменшує податкові надходження від бізнесу та громадян. Водночас , відбувається збільшення витрат на обслуговування боргу (відсотки), що обмежує кошти на соціальні та економічні програми.

Як зазначають М. Репко, М. Самойлюк та М. Томіліна [5], з метою підвищення ефективності управління публічними фінансами, необхідно зменшити боргове навантаження на бюджет. Експерти – аналітики пропонують «...залучення міжнародної допомоги у вигляді грантів і дешевих та довгих кредитів; політику «фінансових репресій», коли ставки за боргами нижчі за інфляцію, економічне зростання; первинний профіцит бюджету; реструктуризацію боргу; а також приватизацію державних активів і репарації з боку країни агресора»[5]

Таким чином, підвищення ефективності управління публічними фінансами в період війни в Україні можливо на базі встановлення існуючих проблематичних аспектів, розробки шляхів зменшення боргового навантаження на бюджет, активніше впроваджувати заходи націленні на покращення функціонування підприємницького сектору, що позитивно вплине на податковий потік, який лежить в основі наповнення бюджетів різних рівнів.

Список використаних джерел

1. Публічні фінанси України в умовах воєнного часу: монографія / Н. Замкова, О. Прутська, О. Абдуллаєва, А. Гнидюк та ін.. Primedia eLaunch, Boston, USA, 2024. 106 с.
2. Фінанси, гроші та кредит: теоретико-методологічні засади та практичні аспекти сучасного фінансового управління : колективна монографія / І. В. Лапа, В. П.Кравченко, С. І.Дерев'янку, Л. А.Сахно та ін. Полтава: ПП «Астрая», 2025. 153 с.
3. Управління фінансами територіальних громад: теорія і практика: монографія/ О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Горин та ін.; за заг. ред. О. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 280 с.
4. Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів і громад України в умовах нестабільності: погляд крізь призму поведінкової економіки: монографія / І. З. Сторонянська , М. М.Біль, О. П. Мульська, Т. Л. Кльоба та ін..; за ред. Г. В. Возняк. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2023. 557 с
5. Репко М., Самойлюк М., Томіліна М. Управління державним боргом України під час війни і післявоєнний період. Аналітичний звіт. 2023. URL <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/upravlinnya-derzhavnim-borgom-ukra%D1%97ni-pid-chas-vijni-ta-pislyavo%D1%94nnij-period.pdf> (дата звернення: 03.12.2025).